

1.daļa. Zināšanas, izpratne un prasmes
Kopā 58 punkti

Uzd. Nr.	Vērtēšanas kritērijs	Punkti kopā
1.	Zināšanas par sociālo zinātņu jautājumiem. Par katru pareizi izvēlētu atbildi – 1 punkts. 1.1 – C 1.2. – B 1.3. – A 1.4. – D 1.5.1. – 18 1.5.2. – piedzimšana 1.5.3. – 18 1.5.4. – 13 1.5.5. – 21 1.6. – C 1.7. – C 1.8. – B 1.9. – A	13
2.	Zināšanas par sociālo zinātņu jautājumiem. Par katru pareizi noteiktu juridiskās atbildības veidu – 1 punkts. 2.1. – kriminālatbildība 2.2. – civiltiesiskā atbildība 2.2. – administratīvā atbildība	3
3.	3.1. Kopā 2 punkti <i>Vērtē līmeņos.</i> 2 punkti – pamato apgalvojumu, secinājumos izmantojot faktus, doto informāciju. Precīzi sasaista pamatojumu ar izteikto apgalvojumu, izmantojot loģisku un saprotamu pamatojuma struktūru, ievērojot dotās situācijas kontekstu, izmantojot avotos sniegto informāciju un savas zināšanas, iekļautas precīzas atsauces uz normatīvo aktu (nosaukums, panti, daļas, punkti). 1 punkts – pamatojums veidots, izmantojot tikai situācijas aprakstu, ir emocijās balstīts. Nav atsauces uz normatīvu aktu (nosaukums, panti, daļas, punkti), atsauce uz normatīvo aktu ir vispārīga, neskaidra, nekritiski pārrakstīts normatīvā akta teksts. 0 punktu – pamatojumā izteikts subjektīvs, emocionāls, normatīvajos aktos un dotās situācijas faktos nebalstīts viedoklis. Trūkst loģikas. 3.2. Kopā 2 punkti Nosaka juridiskās atbildības veidus katram konkrētajam personāžam 1 punkts par katra jaunieša pareizi noteiktu juridiskās atbildības veidu. 3.3. Kopā 3 punkti <i>Vērtē līmeņos</i> 3 punkti – izvērtē situāciju (atlasīti fakti) prognozē, kāds sods var tikt piemērots, pamatojumā iekļautas precīzas atsauces uz normatīvo aktu (nosaukums, panti, daļas, punkti), pamatots, kāpēc viens vai otrs sods. 2 punkti – nav izvērtēta situācija, bet ir veikts vispārējs soda apraksts, neprecīzas atsauces uz normatīvo aktu. 1 punkts – formulēts apgalvojums, bet tā pamatojums neatbilst dotajā avotā sniegtajai informācijai, nav izvērtēta situācija, nav precīzi nosaukts soda mērs. 0 punktu – nav rakstīts/skaidrojums par sodu neloģisks.	7

4.	4.1. Kopā 1 punkts Noteikta ētikas teorija – <i>tikumu ētika</i> .	7
	4.2. Kopā 3 punkti <i>Vērtē līmeņos</i> . 3 punkti – izsaka apgalvojumu par izvēlēto ētikas teoriju, pamatojumā izmanto faktus no avota un personīgās pieredzes skolā, pamatojuma struktūra ir skaidri saprotama. 2 punkti – izsaka apgalvojumu par izvēlēto ētikas teoriju, pamato, loģiski skaidro to, izmantojot tikai faktus no avota vai tikai no personīgās pieredzes skolā 1 punkts – izsaka/neizsaka apgalvojumu par izvēlēto ētikas teoriju, pamatojumā izmanto vispārīgas frāzes no avota. 0 punktu – atbildes/tā nav saistīta ar avotu un ētikas teoriju.	
	4.3. Kopā 3 punkti <i>Vērtē līmeņos</i> . 3 punkti – pamatojoties uz konkrētiem faktiem par tikumu ētiku, paredz vismaz divas ētiskās dilemmas, demonstrē izpratni par to radītajām izpausmēm, pamatoti skaidro. 2 punkti – pamatojoties uz vispārīgiem spriedumiem par tikumu ētiku, paredz vienu ētisko dilemmu, kas var rasties, nosauc to, skaidrojums vispārīgs. 1 punkts – vispārīgi spriež, paredz kādas ētiskās dilemmas var rasties, tikumu ētikas izpratne nojaušama.	
5.	5.1. Kopā 1 punkts Nosaka politisko režīmu: <i>demokrātiskais</i> .	10
	5.2. Kopā 2 punkti Nosaka divas pilsoniskās līdzdalības formas no tekstā aprakstītā, piemēram, <i>streiks, demonstrācija, blokāde, dalība arodbiedrībā</i> .	
	5.3. Kopā 3 punkti <i>Vērtē līmeņos</i> . 3 punkti – analizē konkrēto gadījumu, skaidro kopsakarības, izdara loģiskus secinājumus, kas balstīti likumsakarību (vara/ pilsoniskā sabiedrība) analizē. 2 punkti – analizē konkrēto gadījumu, atklāj likumsakarību (vara/pilsoniskā sabiedrība), secinājums vai risinājums ir vispārīgs. 1 punkts – uz konkrēto gadījumu attiecina vispārīgas pazīmes, veido vispārīgu skaidrojumu un/vai secinājumu. 0 punktu – atbilde nav saistīta ar situāciju.	
	5.4. Kopā 2 punkti Demonstrē izpratni par jēdzienu. <i>Vērtē līmeņos</i> 2 punkti – jēdziens precīzi definēts, skaidrojums/definīcija saistīta ar situāciju, kontekstu. 1 punkts – jēdziena vispārīgs/neprecīzs skaidrojums, tas nav saistīta ar situāciju, kontekstu. 0 punktu – skaidrojums neatbilst jēdzienam.	
	5.5. Kopā 2 punkti <i>Vērtē līmeņos</i> 2 punkti – ir dots vērtējums, tas ir pamatots. 1 punkts – vērtējums tikai nosaukts un vispārīgi paskaidrots. 0 punktu – atbilde neattiecas uz jautājumu.	

6.	6.1. Kopā 3 punkti 1 punkts par katru atbilstošu secinājumu.	8
	6.2. Kopā 2 punkti <i>Vērtē līmeņos.</i> 2 punkti – atbilstoši situācijai formulēts secinājums, tas saistīts ar aprakstīto situāciju. 1 punkts – ir neargumentēts secinājums, nav parādīta sasaiste ar situāciju/argumentācijā ir neprecizitātes. 0 punktu – secinājums neatbilst uzdevumā aprakstītajai situācijai.	
	6.3. Kopā 1 punkts par pareizi attēlotu līkni ekonomiskajā modelī. <i>Līknes AS vai AD nobīde pa labi. Līknes nobīdei jāizriet no punktā 6.2.rakstītā. Jebkuras citas modelī atspoguļotās izmaiņas uzskatīt par nepareizām.</i>	
	6.4. Kopā 2 punkti <i>Vērtē līmeņos.</i> 2 punkti – atbilde ir argumentēta, atklājot saikni starp investīciju pieaugumu (<i>iespēju palielināt ražošanas apjomu-pieprasījuma pieaugumu pēc darba resursiem</i>). 1 punkts – atbilde ir daļēji argumentēta. 0 punktu – atbilde neatbilst jautājumam, minētais arguments nav saistīts ar modeli.	
7.	7.1. Kopā 1 punkts – noteikts prasītais – <i>Coop bank.</i>	10
	7.2. Kopā 3 punkti <i>Vērtē līmeņos.</i> 3 punkti – izmantojot informācijas avotu, aprēķina peļņu no akciju pārdošanas, ņemot vērā izmaksas brokera pakalpojumu apmaksai. 2 punkti – izmantojot informācijas avotu, aprēķina peļņu no akciju pārdošanas, neņemot vērā izmaksas brokera pakalpojumu apmaksai un/vai ir kļūdas aprēķinos. 1 punkts – ir pareizi aprēķinātas izmaksas un ieņēmumi, bet nav peļņa. 0 punktu – aprēķini nav veikti vispār vai veikti pilnīgi aplami, nav ņemti pareizie dati no tabulas.	
	7.3. Kopā 2 punkti <i>Vērtē līmeņos.</i> 2 punkti – izmantojot uzdevumā 7.2. akciju iegādes izmaksu lielumu, veic peļņas aprēķinu ar vai bez vienkāršo procentu formulas pielietošanas, salīdzina peļņu no noguldījuma ar peļņu no akciju spekulācijas un formulē secinājumu, izdevīgāko ieguldījuma veidu. <i>Sniegto atbilžu atšķirības simtdaļās (cipari pēc komata) neuzskatīt par kļūdu!</i> 1 punkts – izmantojot punktā 7.2. akciju iegādes izmaksu lielumu, veic peļņas aprēķinu ar vai bez vienkāršo procentu formulas lietošanas, nav secinājuma par izdevīgāko ieguldījuma veidu, vai secinājums ir aplams.	
	7.4. Kopā 4 punkti <i>Vērtē līmeņos.</i> 3-4 punkti – ir nosaukts pa vienam apsvērumam katram ieguldījuma veidam ar pamatojumu . 1-2 punkti – ir nosaukts pa vienam apsvērumam katram ieguldījuma veidam (akciju iegāde/ noguldījums komercbankā), bet nav pamatojuma . 0 punktu – atbilde neatbilst jautājumam pēc būtības.	

2.daļa. Kompleksas problēmas risināšana

Kopā 48 punkti

Uzd. Nr.	Vērtēšanas kritērijs	Punkti kopā
1.	<p><i>Vērtē līmeņos.</i></p> <p>4 punkti – uzrakstīts un loģiski pierādīts apgalvojums/lēmums, pamatojums balstīts divu kritēriju izpratnē, ir minēti divi fakti, norādīti informācijas avoti.</p> <p>3 punkti – uzrakstīts un loģiski pierādīts apgalvojums, pamatojums balstīts 1-2 kritēriju izpratnē, ir minēts 1 fakts, ir norādīts 1 informācijas avots.</p> <p>2 punkti – uzrakstīts apgalvojums/lēmums, pamatojums daļēji balstīts kritērijos, ir minēts fakts, nav norādīts informācijas avots.</p> <p>1 punkts – uzrakstīts apgalvojums, saistība starp apgalvojumu un kritērijiem nojaušama, spriedumi subjektīvi.</p>	4
2.	<p><i>Vērtē līmeņos.</i></p> <p>4 punkti – formulē problēmu, kas precīzi saistīta ar avota B un saskatāmajām kopsakarībām, piedāvāts loģisks risinājums izvirzītajai problēmai.</p> <p>3 punkti – formulē problēmu, kas precīzi izriet no avota B un redzamajām kopsakarībām.</p> <p>2 punkti – formulē problēmu, kas saskatāma avotā B, bet tā ir situācijas apraksts, diagrammas apraksts.</p> <p>1 punkts – neprecīzi, vispārīgi formulēta problēma, ko saskata avotā B.</p> <p>0 punktu – nav atbildes/formulēta problēma, bet tā nav saistīta ar avotu B.</p>	4
3.	<p><i>Vērtē līmeņos.</i></p> <p>3 punkti – formulē problēmu, kas atrodama informācijas avotos un piedāvātajā situācijā, problēma risināma dotās situācijas kontekstā.</p> <p>2 punkti – formulē problēmu, kas atrodama informācijas avotos un piedāvātajā situācijā, bet nav precīzi skaidra formulētās problēmas būtība.</p> <p>1 punkts – formulē problēmu, kas atrodama informācijas avotos un piedāvātajās situācijās, bet neskaidro, kas ir tās būtība.</p> <p>0 punktu – nav atbildes/formulētā problēma nav saistīta ar informācijas materiālu.</p>	3
4.	<p>4.1. Kopā 8 punkti.</p> <p>Par katru pareizi izvēlētu un attiecīgajā matricas sadaļā ievietotu faktoru – 1 punkts.</p> <p><i>No dotajiem avotiem precīzi atlasa informāciju, lai noteiktu un ierakstītu vienu problēmas situāciju ietekmējošu faktoru politiski/tiesiskā vai ekonomiskā vai sociālā vai tehnoloģiskā kontekstā. Noteikto faktoru precizitāte apliecina izvērtējumu, pierāda, ka tiek demonstrēta izpratne par kategorijai atbilstošām tendencēm, nosakot būtisku tendenču ietekmi uz problēmas situāciju. Faktors ir cēlonis, nevis rīcība vai sekas.</i></p> <p>4.2. Kopā 3 punkti.</p> <p>Izvēlētā faktora no PEST matricas ietekme dota gadījuma kontekstā, pamatojumā demonstrēta izpratne par kategorijai atbilstošām tendencēm, tendenču savstarpējo atkarību un virzību, tendenču ietekmi uz situāciju, lai risinātu problēmu.</p> <p>1 punkts par katru faktora (no PEST matricas) ietekmes pamatojumu.</p> <p>0 punktu – pamatojums nav saistāms ar izvēlēto faktoru/faktors nav no PEST matricas.</p>	11

5.	<p>Skaidro, apraksta divas aktivitātes, kas virzīs uz problēmas risinājumu institucionālā līmenī. <i>Ja uzdevumā aprakstītas institucionālas aktivitātes, tad nevalstiskā sektora vai pilsoniskas aktivitātes nav ieskaitāmas, ieskaita, ja institūciju rīcība ir saistīta ar pilsoniskuma veicināšanu.</i> <i>Vērtē līmeņos.</i></p> <p>4 punkti – izvēlētas divas aktivitātes, abas ir aprakstītas, kā arī ir precizēts, kā tieši ir iespējams organizēt doto aktivitāti, lai virzītu problēmas risinājumu ar institucionāliem instrumentiem. 3 punkti – izvēlētas 2 aktivitātes, viena ir aprakstīta, ir precizēts, kā tieši iespējams organizēt doto aktivitāti, lai virzītu problēmas risinājumu ar institucionāliem instrumentiem. 2 punkti – izvēlētas divas aktivitātes, bet tās nav aprakstītas un nav skaidrs, kā tieši iespējams organizēt doto aktivitāti, lai virzītu problēmas risinājumu ar institucionāliem instrumentiem. 1 punkts – izvēlēta aktivitāte, bet tā nav aprakstīta un nav skaidrs, kā tieši iespējams organizēt doto aktivitāti, lai virzītu problēmas risinājumu ar institucionāliem instrumentiem/ir izveidots apraksts, no kura izriet, ka par tās organizēšanu būs atbildīga institūcija, bet institūcija netiek precizēta. 0 punktu – nav institucionāla, bet privātu struktūru vai nevalstisku organizāciju piedāvāta iespēja vai arī atbilde nav saistīta ar tēmu, iepriekš doto situācijas kontekstu un PEST faktoriem, vai arī nav saprotams vēstījums.</p>	4
6.	<p>6.1. Kopā 4 punkti <i>Vērtē līmeņos.</i></p> <p>4 punkti – 1 punkts par pareizi lietotu apzīmējumu uz koordinātu asīm, 1 punkts par pareizi apzīmētām darba pieprasījuma un piedāvājuma līknēm, 1 punkts par darba pieprasījuma līknes pareizu nobīdi. 3 punkti – ir pareizi lietoti apzīmējumi uz koordinātu asīm un darba pieprasījuma un piedāvājuma līknēm, bet nav ar darba pieprasījuma līknes nobīdi pa labi atspoguļotas nepieciešamās izmaiņas darba tirgū, vai izmaiņas atspoguļotas nepareizi. Ir pareizi atspoguļotas izmaiņas, bet nav norādīts pareizs apzīmējums pie kādas no līknēm. 2 punkti – lietoti pareizi apzīmējumi pie koordinātu asīm un ir pareizi apzīmēta viena no līknēm, nav parādītas izmaiņas darba tirgū. 1 punkts – lietoti pareizi apzīmējumi pie koordinātu asīm, bet darba pieprasījuma un piedāvājuma līknes ir bez apzīmējumiem, vai arī tie nav pareizi. 0 punktu – nav uzzīmēts uzdevumā prasītais modelis, vai tas ir aplams.</p> <p>6.2. Kopā 4 punkti <i>Vērtē līmeņos.</i></p> <p>4 punkti – aprakstītas katras 5. uzdevumā minētās aktivitātes radītās sekas tautsaimniecībā, izmantojot divus ekonomikas rādītājus (norādot nosaukumus) un atklājot likumsakarības. 3 punkti – aprakstītas katras 5. uzdevumā minētās aktivitātes radītās sekas tautsaimniecībā, likumsakarīgi izskaidrota tikai viena no sekām, ir nebūtiskas neprecizitātes rakstītajā. 2 punkti – pareizi aprakstītas katras 5. uzdevumā minētās aktivitātes radītās sekas tautsaimniecībā, bet nav atklāta/izskaidrota likumsakarība starp aktivitāti un ekonomiskas rādītāju izmaiņām, vai skaidrojums ir nepareizs. Ja ir aprakstīta tikai vienas aktivitātes radītās sekas ar skaidrojumu. Ir atsevišķas neprecizitātes rakstītajā. 1 punkts – pareizi tikai vienas aktivitātes radītās sekas, nav izskaidrotas likumsakarības, rakstītais ir vispārīgs un neprecīzs.</p>	8
7	<p>Uzrakstītas un skaidrotas trīs pazīmes, kas liecinās par problēmas potenciālo atrisināšanu, vērtējot savstarpējās cēloņsakarības. (2 punkti par katru pazīmi)</p> <p><i>! Skatīt 4. uzdevumā doto aktivitāšu atbilstību un faktoru atbilstību, uzmanīgi jāvērtē saikne ar formulēto problēmu un punktu piešķirumam jābūt saiknē ar precīzu “ķēdīti”, kas liecina, ka beigās tiek risināta izvirzītā problēma, nevis kāda cita.</i> <i>Vērtē līmeņos.</i></p> <p>2 punkti – skaidrojumā parāda konkrētas pazīmes, kas liecina par problēmas atrisinājumu, ir skaidri saskatāma likumsakarības izpratne starp piedāvāto aktivitāti, nosaukto pazīmi un problēmas atrisinājumu. 1 punkts – uzrakstīta pazīme, netiek skaidrots, kā tā ir saistāma ar iepriekš minētām aktivitātēm (sasaiste ar 5. uzd.) 0 punktu – nav atbildes/pazīme(s) nav saistītas ar PEST matricas faktoriem un iepriekš aprakstīto institucionālo aktivitāšu kontekstu.</p>	6

8.	<p>Kopā 8 punkti.</p> <p>Apraksta darbības, kuras virzīs uz problēmas risinājumu īsterniņā (līdz vienam kalendārajam gadam, balstoties uz izmērāmiem rādītājiem) – 4 punkti, un ilgtermiņā (ilgāk par 3 gadiem vai gadu) – 4 punkti.</p> <p>4 + 4 punkti – skaidro un pamato sakarības starp īsterniņa un ilgtermiņa risinājumu, ietekmi uz sabiedrību, ir piemērs, risinājums, īsterniņa un ilgtermiņa ietekmes komplekss skaidrojums.</p> <p>3 + 3 punkti – skaidro un pamato ilgtermiņa sakarības starp risinājumu un ietekmi uz sabiedrību, ir piemērs, skaidro sekas un ietekmju izmaiņas ilgtermiņā.</p> <p>2 + 2 punkti skaidro ilgtermiņa piemēru sasaistē – cēloņi un sekas – atklāj situācijas un risinājumu attiecību daļēji ilgtermiņā</p> <p>1 + 1 punkti min konkrētu gadījumu vai situāciju vai nosauc ilgtermiņa risinājumu, neskaidro vai tikai sasaista problēmu un teoriju.</p>	8
----	--	---